20

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI,

Martisburgenſis, Phyſici Chemnicenſis Ordinarii Academici Curioſi,

HOMO EX OVO.

Sive

DE OVO HUMANO DISSERTATIO.

CHEMNITII,
Sumptibus Authoris.
Typis Johannis Gabrielis Gütneri.

ANNO CIϽ IϽC LXXXII.

VIRO

Generoſo Excellentiſſimoqve

DNO. ABRAHAMO à Schönberg /

RERUM METALLICARUM ELECTORALI

VICE-PRÆSIDI,

ECCLESIARUM DIOECESEOS CHEMNICENSIS ET LEISNICENSIS

NUPER

VISITATORI PRIMARIO,

SUO ET LITTERARUM

MOECENATI GRATIOSO.

Ut &

VIRIS

Nobiliſſimis, Præcellentibus, Ampliſſimis, Conſultiſſimis,

DNO. JOHANN-GEORGIO Rachhalſen / Electorali ad Sudetes Præfecto primario, Præfecturarum Schwarzzenberg & Crottendorff Præfecto.

DNO. WOLFGANG-HENRICO SIGELIO, Præfecturæ Chemnicenſis Electorali Præfecto.

DNO. JOHANN-ZACHARIÆ }
DNO. JOHANN-CAROLO } NÆVIIS, J. U. Licentiatis & Practicis Clariſſimis.

Dnis Fautoribus, reſp. Affinibus, & Amicis ſuis colendis

S. D. P.

Inter

INter res abjectas ovum recenſet & habet vulgus, inde rem vilem ovi pretio venire in proverbium abiit. Immeritò eqvidem. Non hic locum illud : Vox populi, vox Dei. Rectiùs mihi calculum poſuiſſe videntur Sapientiores, qvi in ovo Naturæ opera ſemper admirati ſunt, & adhuc admirantur. Nihil in eo vulgare, ſive materiam ex qva generatur, ſive ordinem ſecundum qvem elaboratur, ſive demum id, qvod ex eo producitur ſpectemus penſitemusqve. Ex vegetabilibus, ex animalibus ova, ex ovis viciſſim animalia, ex ovis vegetabilia. Qvicqvid Solum, qvicqvid Salum vovet, ovum generat, ex ovo generatur, qvicqvid Salum, qvicqvid Solum fovet. Stupendus hic eſt Naturæ circulus, qvando motu non interrupto, modo autem vix explicabili ita ejusdem labor

redit actus in orbem. Jocatur in ovo Natura, qvando varios luſus, aliqvando etiam monſtra luci donat, dum animalia & plantas excludit. ſeria agere videtur. Ovum proinde nil aliud, qvàm Naturæ Gazophylacium, è qvo ſuos depromit theſauros; Laboratorium, in qvo ſe qvotidiè exercet; Domicilium demum, in qvo, ut in dolio ſuo Diogenes, latet & apricatur. Movit id viros curioſos, ut omne ferè ætatis tempus, (ut olim Ariſtomachus Apum) curioſæ ovorũ inſpectioni darent, inter qvos elapſo ſeculo Hieronymus Fabricius ab Aqvapendente; noſtro autem Guilielmus Harveus eminent. Movit id Erycium Puteanum, ut eleganti Panegyrico ovi panderet Encomium. Qvod ſi ovo propriè dicto etiam hominem, omnium rerum menſuram, natales ſuos debere exactè vidisſent, prout nobis innotuit, qvò in locum Tyndarei è Cœlo in ſinum Helenæ delapſi humanum ſuccederet, Jovi ſupplicaſſent. Detexit non ita pridem primus ova hæc in teſticulis fœminarum deliteſcentia Chymicus & Proſector celeberrimus Dn. D. Kerckringius Medicus Amſtelodamenſis, cujus veſtigia in præſenti Diſſertatione ſeqvor, reiqve veritatem ex Antiqvioribus & Neotericis dilucidare, brevibus intendo. An acu rem ubiqve tetigerim

omnium optimè Excell. Veſtra, Veſtræqve Amplitudines judicare poterunt. Naturæ genium, Naturæ gremium, Naturæ meditullium (ut hoc ſaltem hac vice libem) penetrare dudum Generoſa V. Excellentia allaboravit. Premit hac in parte laudabiliter Nobiliſſimorum Majorum veſtigia, qvibus Naturæ ſacra, imprimis circa metallorum & mineralium generationem, rimari nunqvam non ſolenne fuit, & qvaſi congenitum. Hinc ab Anno 1558. Nobiliſſ. SCHOENBERGIOS tanqvam naturalium rerum Indagatores ſagaciſſimos, verosqve Phyſicos ſubterraneos, Freibergæ ſemper rebus metallicis præfuiſſe Annales loqvuntur. Qvid in Pyrotechnia hactenus præſtiteris, VIR GENEROSE, ſuperadderem, niſi ultrò ſuam infantiam fateri cogeretur infelix crena. Veſtrarum verò Dign. & Ampl. in Naturam & Naturæ ſcrutatores affectum qvis eſt, qvi neſcit? Præconem hujus agerem publicum, niſi qvietem ſtylo imperaret Veſtra modeſtia. Naturam, ſi per otium licet, ipſi excutitis, qvid ad exactiorem Juris ſcientiam conferat rerum naturalium cognitio, Vos non latet. Veſtro igitur ſubacto judicio has pagellas ſubmittere debui, iuxtimqve Veſtrum exorare patrocinium. Suſcipite igitur Ovum noſtrum, ovum, inqvam, humanum, devoti cultus Specimen, Veſtraqve Gratia & Humanitate illud fovete. Intereà, qvò vivatis *Nati felicibus ovis*, DEUS VOS SERVET! Chemnitii è Muſæo Calend. Januar. Anni M. DC. LXXII. qvi ut Vobis ex voto fluat qvàm feliciſſimè DEUM veneror,

V. Generoſ. Excell.
ut &
V. Ampl. & Dign.

Cultor perpetuus

L. Chriſtian-Fridericus Garmann.

DE O-

DE OVO HUMANO DISSERTATIO.

§. 1.

UT olim convivia ſua ab ovo ordiebantur Romani: (*Horat.l.1.Sermon. Alex.ab Alex l.3.Genial. Dier. c. 11. f. 138. Lipſius l. 3. Antiq. lect. c.1.*) ita ab ovo mundi primordia ducere antiqvioribus placuit Philoſophis. Πρωτόγονον idcirco ᾠὸν, ovum primigenium, primam Univerſi hujus dixerunt materiam. Ὀρφικὸν ᾠὸν alii, an qvod Orpheus primus ejus propalarit hiſtoriam? non ita facilè eſt decernere, dicant & ventilent illud Orphicorum myſteriorum Epoptæ. De Orphei decreto iſta *Plutarchus.* (*citat locum Edmund. Dickinſonius in Delph. Phœnicizant. c. 5. p. 45.*) Orphica & ſacra oratio non modò Gallina antiqvius facit Ovum, ſed & ei omnium in univerſum rerum principium ac ortum tribuit.

§ 2.

Sacri Dictatoris, talis namq; putabatur, Oraculum tota ferè ſeqvebatur Ægyptus, inde mundi Opificem DEum (Kneph. vocabant) declaraturi, eundem ovum evomere pinxerunt ejus incolæ (*Voſſius l.2. Idolol. c. 5. p. m. 3. Joh. Heinric. Urſin Theol. ymbol. c.19. p. m 30.*)

§. 3.

De ovi iſtius productione *ex Athenagora in legat. pro Chriſtian.*) hunc in modum *Attica Puteani Svada Orat. 20. p 394.*) diſſeruit. Rerum omnium principium extitit Aqva, & ex ea ſubſidente fuit Itys. His parentibus Draco natus, qvi capite Leonem, medio corpore faciem, ſive Herculis, ſive Chroni, repræſentabat. Ab Hercule deinde immenſæ magnitudinis ovum prodiit, id à parente dum fovetur attritum in duas partes diſſiliit, & ſuperior qvidem Cœli; inferior, qvæ delapſa erat, Terræ forma donata & perfecta. Idem igitur, prout *Proclus in Timæum* explicat, erit τὸ Πλάτωνος ὂν καὶ τὸ

B Ορφι-

Ὀρφικὸν ᾠὸν Platonis Ens & Orphicum ovum (*Hadrian.Jun.l.3. Animadv. c.4 p.117.*)

§. 4.

Et hoc ſecum reputaſſe Romanos, qvando ab ovo, ut diximus, inchoabant convivia, credit *J.H.Urſinus*(*part.1.Anal. Sacr. l. 5. c.4.p.245.*)ipſam nempè Naturam convivis ſuis in ovo ſiſtere voluerunt, Naturæqve primordia. Nec abs re ut *Plutarchus*,(*l.2.qvæſt. Synopſ.2.*)*Macrobius*(*l.7.Saturn.c.16.p.m..549.* in Bacchi Orgiis ovum ſacratum eſt, veluti ſimulacrum mundi, è qvo cuncta nata ſunt, cujusqve complexu cuncta continentur.

§. 5.

Favet huic Paradoxo, qvando (ut ſua principia Chymici Sal, Sulphur & Mercurium *vid. Grüling. Florileg. Chym. part 1. c.1.p.3.*) elementa qvatuor apertè in ovo ſeſe manifeſtare prodiderunt veteres Medici(*Rhodigin.l.27.lect.antiq.c.17.col.1509.*) Nam, ſecundum illos, cruſtæ modo circumjectum obductumq; areſcentis in frigore vim naturæ præfert. Humor autem frigens humectusq; aqvam exhibet planè. Sicuti aërem qvod ineſt ſpirituoſum calens humensqve. At in meditullio luteum fixum mediocritatem caloris obtinens & aridioris naturæ, igni compar facilè colligitur.

Qvis varias adeò naturas clauſit in ovis,
Exiguis pingens rerum Elementa typis?
Aëra qvod tenue eſt, qvod flavum denotat ignem,
Album undam, & terras teſtula dura refert.

(*Urſin.c.l.c.4.p.244.*)

§. 6.

Mundus igitur illis ovum, ejusqve figura ovalis. De priori *Varro*(*in Ligariſtico*) Cœlum eſt teſta, vitellum terra, inter duo illa humor qvaſi in ſinum concluſus aëris, in qvo calor. Mundi cum ovo comparationem habet *Urſinus*(*c.l.*)ex antiqvioribus *Achilles Tatius*(*in Arat.c.4.cit Barthio Animadv.in 8. Theb. Papin. Stat.p.859.*) De poſteriori *Laërt.*(*l.7.*)& *Plutarch. l.2.d.Placit. Phil.c.2.*

§. 7.

Placito huic ortum dediſſe ex ipſis Sacris literis hauſtum dogma

dogma, *laudato Urſino* (*c.l. c.3. p.242.*) placuit. Qvando etenim Spiritus Dei (Spiritus Sanctus, non Spiritus mundi univerſalis aut aſtralis, qvod qvidem infauſto conatu ex ipſis fontibus deducere conatur *Dn. Joh. Ludovicus Hannemannus tr. Rauch univerſalis mundo reſtitutus* §.*10.p.23 & ſeq.* Qvem locum egregiè luſtrat & vindicat *Vir celeberrimus Joh. Cunrad. Dietericus Antiq. Bibl. in Geneſ p.71.*) incubaſſe dicitur ſuperficiei aqvarum (*Gen.1, v.2.*) Metaphoram ab avibus ova incubatu fotuqve animantibus in voce Merachephet latitare Theologi Interpretes docent prout *Urſinus & Dietericus* (*c.l.*) id pluribus deducunt. Addatur ſi placet *Ludovicus de Beaufort.* (*l.4. Coſmop. Divin p.18.*) Paganis autem Divina Oracula commentis fabuloſis conſpurcare nullo non tempore fuit ſolenne.

§. 8.

Ex ovo animal incubatu avis excluditur, qvid ergò mirum, ſi animal mundum dixerint ex antiqvioribus Philoſophi? Ita ex ratione probabili mundum animal intelligens revera divina providentia conſtitutum definit *Plato Philoſophorum Deus,* (*in Timæo, p. m.527.*) Qvod animal ſit mundus & rationale & animatum & intelligens aſſeruerunt & Chryſippus & Apollodorus & Poſſidonius (*Laërt. in Zenone*) & omnes Stoici. Aliter tamen Platonici, aliter Stoici ſe explicant. Illi animam mundi à Deo procreatam aſtruunt; hi verò ipſum Deum mundum aut animam mundi eſſe dictitant. Mundus rationalis Stoicis vocatur Deus, *inqvit Lipſius* (*l.2. Phyſiolog. Stoic. Diſſ.10.*) Stellæ ſicut oculi lucentes in facie univerſi orbem ſuum peragunt. Sol vi præditus Cordis. Ut hoc enim ſangvinem & Spiritum; ſic diffundit ille ex ſe vegetantem calorem & lucem. Terra & mari mundus, ut animal ventre & veſica, utitur. Luna inter Solem & Terram, ut inter Cor & ventrem, velut jecur aut aliud molle viſcus eſt, & reſpirationes illinc excoctione aliqva & purgatione attenuans diffundit. In eandem ferè ſententiam *Poëta ap. Ludov. de Beaufort* (*in præf. Coſmop*)

Cœleſtis mundus caput eſt, mare, venter, opacum,
Terra pedes, Uterusq; vagantur in aëre ſummo
Aures; lux oculi Solis ſplendentis imago.

Noſtro Seculo *Joh. Keplerus Mathematicus Cæſareus* (*referente Fromondo l. 5. Meteorol. art. 8. p. 303.*) mundum inferiorem ingens animal vocabat, qvod immanibus pulmonum follibus marinas aqvas per intervalla viſceribus inſpiret, reſpiretqve.

§. 9.

Ita de Macrocoſmi principiis ægyptii philoſophantur, aut potius fabulantur. A Macrocoſmo ad microcoſmum deſcendimus ab ovo mundano ad humanum, aut ſi mavis à fabulis ad ipſa veritatis proficiſcimur Oracula.

§. 10.

Ergone etiam ex ovo prima ortus humani deduces cunabula, inqvies? Ita eſt. Homo ex ovo. Debemus hanc theſin *Profeſtori nobiliſſimo juxta ac feliciſſimo Dn. D. Theodoro Kerckringio Medico Amſtelodamenſi celeberrimo.* Hic Spicilegio obſervationum rariorum Anatomicarum non ſolùm Oſteogeniam fœtuum, in qva qvid oſſiculo ſingulis accedit menſibus, qvidve decedit, & in eo per varia immutatur tempora, accuratiſſimè oculis ſubjicitur, ſubjunxit, ſed & Anthropogeniæ Ichnographiam ſive conformationem fœtus ab ovo usqve ad oſſificationis principia in ſupplementum Oſteogeniæ fœtuum ſuperaddidit.

§. 11.

Miramur non immeritò viri laudati felicitatem ſolertiam, & nunqvam ſatis in ſtudio anatomico laudandam induſtriam deprædicamus publicè. De Cœlo delapſum *ovum Tyndareum aut Ledæum* Poëtæ celebrent, nobis *Kerckringianum* probatur & celebratur. qvod nova & nemini forè cognita ortus humani detexit principia. Cygnum aut potius Gallinam, ut vult *Puteanus* (*c. l. p. 393.*) cœli imaginibus olim inſeruit vetuſtas. Nomen tanti viri ſideribus inſeramus, ut micet prout inter ſtellas Luna minores.

§. 12.

Dum autem ab ovo hominis ortum deducere conamur, ovum nobis qvid ſit & ſignificet prius veniet daclarandum. Teſticulos *Avicennam* ob ſimilitudinem qvandam ova nuncupare *Rhodigi-*

diginus (*l.4.antiq.lect.c.7.col.185.*) Hanc verò nomenclationem non attendimus,qvamvis & hoc modo ex ovo hominem eſſe dici poſſit, cum extra omne dubium ponant Phyſici & Anatomici ab & in teſticulis ſeminis productionem conſummari. Dein illa diſtinctio ovorum qva in ὀςρακόδερμα & μαλακόδερμα diſtingvuntur attendenda. Illa prout nomen ſuggerit putamine intecta teſtaceo; hæc molli obducta cute.(*Rodigin. l. 27. c. 17. col. 1509.*) Ridiculum eſt ovum natum fuiſſe ex muliere, ſcribere non veretur *Natalis Comes* (*l.8. Mytholog. c.9. p. 853.*) Gravida tamen fœmina in Norvvegia anno 1639. d. 27. Maj. novem antea liberorum mater maximis cum cogeretur ventris doloribus ad ſe vicinas convocavit conſilii capiundi cauſa, ſed eodem die circa veſperam eisdem præſentibus ovum peperit gallinaceo prorſus ſimile, qvod cum fregisſent fœminæ præſentes vitello & albumine communi ovo prorſus reſpondere animadverterunt. Hinc 18. Aprilis circa meridiem aſtantibus iisdem ſecundum peperit ovum, figura nihil prorſus à priore differens. Aſſervavit hoc in ſuo Muſæo *Olaus Wormius* (*l.3. Muſ.c.21.p.311.*)hiſtoriam autem deſcripſit *Th.Barholinus*(*Cent.1.odſ.4. p. 11.*) ὀςρακόδερμα cum fuerint hæc ova illa ſub conſiderationem noſtram non venient, comprimis cum pro Magicis habeat ea *Wormius, Bartholinus* autem dubitet (*c.l.p.14.*) utrum ex utero, an alvo prodierint, qvod forſan non ita exactè diſcernere potuit propter dolores puerpera, nec ipſæ aſtantes fœminæ. Ex ovis ejusmodi aves, qvædam ex inſectis & vegetabilibus (*ut ſuo loco, Deo favente, dicemus.*) neutiqvam verò homo. Optimè inde *laudatus Bartholinus* (*Cent.3. Epiſt. 27. p. 207.*) Ex ovo homo non eſt, nam deficit ubiq; extra uterum materia conveniens fœtui. ὠὸν μαλακόδερμον tanqvam nobile depoſitum noſtram ſervat poſteritatem. Explodimus autem tanqvam ova hypenemia, ſpuria, & reqvieta globulos illos molles in inteſtinis commmorantes vermium utplurimum domicilia. Ita, *teſte Phil. Salmutho* (*Cent. 2. obſ. 7. p. 63.*) Lipſiæ fœmina præcipuæ notæ poſt injectum Clyſterem rejecit maſſam qvandam inſtar ovi Gallinæ, ſed cruſtæ admodum

 mollis,

mollis, qva baculo aperta proſiluit vermis bipes oculis micantibus lingvam in ore vibrans. Geminum ferè annotavit *Hildanus* (*Cent*, 1. *obſ. Chir*. 57.) qveis, ſi placet, adde noſtram obſervationem (*Miſcell. Curioſ. German. Ann*. 1. *obſ*. 104. *p*. 24.) Ovum poſt imprægnationem duodecim hebdomadarum teſta molliuſcula peperit uxor Civis Hafnienſis (*Th. Bartholin. Cent*. 3. *Epiſt*. 27. *p*. 101. & *Epiſt*. 52. *p*. 214.) Molis absqve dubio illud erit accenſendum. Ova de qvibus commentamur in teſticulis fœminarum reperiuntur. Sunt piſi viridis magnitudine, intra iſtam latitudinem, qvæ piſorum determinat qvantitatem variantia. Intus latet humor, qvi ſicut aliorum ovorum albumen & vitellus, dum coqvitur, indureſcit: Sapore prædita ſunt peregrino & ingrato. Ita *primus eorum inventor D. Kerckringius* (*Anthropog. Ichnograph. c*. 1. *p*. 2.) eadem deſcribit, qvem utpote Ducem ingenuum meritò ſeqvimur.

§. 13.

An à vero divaricet, an veritatis ſapiat puteum hoc ovorum humanorum deſcriptio ſi diſqvirere in animum induceremus, in magni Anatomici fidem & experientiam peccaremus. Nihil, fatetur (*c. l.*) hic affirmare decrevi, qvod culter arte directus non detexerit.

§. 14.

De hoc tamen venerandæ antiqvitatis curioſus cultor non immeritò erit ſollicitus, *annon etiam veteribus, ſi non exacta, aliqvalis ſaltim hujus aſſerti innotuerit notitia? Gvilielmus Harveus Anglus, alter Columbus microcoſmum pererrans.* Circulationem ſangvinis noſtro ſeculo primus propalavit. (*Everc. de mot. Sangv.* Sunt tamen qvi *Ariſtoteli* & antiqvioribus, etiam *Hippocrati*, eandem cognitam fuiſſe ſcribere non verentur, inter qvos *Wulæus* (*Epiſt. ad Th. Barthol. de mot. Chyl. & Sangv.*) Ex placitis *Syennenſis Medici Cyprii & Diogenis Apolloniatæ ab Ariſtotele* (*l*. 3. *hiſt. anim. c*. 2. *p. m*. 73.) annotatis cumprimis Illis verbis: Sangvis craſſior à carne ebibitur, ſed dum ad loca devenerit tenuis redditur, & calidior & ſpumoſus, idem alii colligunt. Qvidam *Realdo Columbo, Andreæ Cæſalpino*, utpote qvi Circulum Sangvinis è

dextro

dextro Cordis ventriculo per pulmones in ſiniſtrum deſcribit, (*l.5. qvæſt.peripat.5.f.m.126.b.* De Circulatione Harveana Secretum aperuit *Th. Bartholino* (*Cent.1.Epiſt.26.p.115.*) *Veslingius* nulli revelandum, eſſe nempe inventum *P. Pauli* (*Paulum Servitam nuncupat Walæus*) *Veneti*, à qvo de oſtiolis venarum ſua habuit *Aqvapendens*, ut ex ipſius autographo vidit, qvod Venetiis ſervat *P. Fulgentius*, illius diſcipulus & ſucceſſor. Magnam laudem noſtro ſeculo ob vaſa lactea detecta conſecutus *Caſpar Aſellius Anatomicus Ticinenſis*, antiqvos *Hippocratem, Eraſiſtratum, Galenum, Arabes, è recentioribus Veſalium, Fallopium, Conſtantium Varolium, &c.* eorundem feciſſe mentionem demonſtrat *Illuſtris Rolfincius*(*l.5. Diſſertat. Anat.c.22.p.905.*) *Elegantiſſimus Higmorus*(*l.1.Diſq. Anat part.2.c.6.p.31.*) cum aliis. Ante *Hornium Pecqvetum & Th. Bartholinum* Receptaculum Chyli *Bartholomæum Euſtachium Sanſeverinatem*(*l.de vena ſine pari antigr.13.p.301. anno 1564. Venet. edit.*) delineaſſe notat. *Nobiliſſ. Elsholzius*) *Clysmat.nov.c.1.p.2.*) Vaſa Salivalia *oculatiſſimi Warthoni à Galeno, Halyabbate, Abenſina & Iſaaco* maniféſtè deſcripta declarat *Th. Bartholin.* (*de Hep.def.p. m.575.*) Noſtra verò lymphatica *ſubjungit citatus author* (*c.l.p.578.*) nemini adhuc in mentem venerunt, nec ulli ex tripode prædixerunt. Eadem interim ὀχετῶν nomine *Hippocratem* (*l. 6.Epid.ſ.3.§.4 & l. de Gland. c.1. §. 6. & 7.*) indicaſſe *Segerus* hariolatur (*ap. Th. Barthol. Cent. 3. Epiſt. 67. p. 272*) qvam conjecturam etiam agnoſcit *laudatus Bartholinus* (*de Hep.def p.m.578.*) Se eadem anno 1638. Jenæ demonſtraſſe, *Schneiderus*(*l. de Catharr.Sing.p.523.* ſcribit. Idem *de Jolivio Charleton*(*Exerc.9. Oecon. animal. p.107.*)

§. 15.

Videt ſanè B. L. pauca Antiqvos latuiſſe, qvod vellem antiqvitatis oſores & roſores attenderent. Sed ad propoſitum Problema. Haud obſcura etiam hujus dogmatis apud veteres noſtri aſſerti deprehenduntur veſtigia. Ab umbra ad Auroram, à fabulis ad veritatem liceat nobis progredi, à Poëtis qvos amamus, ad Medicos Philoſophosqve qvos veneramur. Tanti fecit honeſtas fabulas *nulli comparandus Plato*, ut puerorum inſtitutionem ab illis incipiendam eſſe(*l.2. de Rep.p.m.429.*) dictaret. Præter civilem pruden

dentiam etiam naturalis ſcientiam pandunt aulæa. (*Vid. Natal. Com. l.1. Mythol. c. 2. p. 4.*) Ita infuſoriæ antiqvitatem è fabula Medeæ & Æſonis illuſtravit *Dn. D. Joach. Georg. Elsnerus, Collega noſter honorandus.* (*Evolv. Miſcell. Curioſ. Ann. 1. obſ. 49. p. 330.*) Nos iisdem veſtigiis inſiſtentes fabulam (an lepida, nec ne, Lector judicet), narrabimus.

Caſtora Pollucemq́ʒ mihi nunc pandite Muſæ
Tyndaridas, Jovis è cœleſti ſemine natos.
Taygeti peperit qvondam hos ſub vertice Leda.
Clam conjuncta Jovi cœleſtia regna tenenti.

(*Homer. hymn. in Jov. ex verſ. Nat. Comitis.*) Adulteriorum Autor Jupiter Ledam Tyndari Regis Laconiæ Conjugem cum arderet ad dolos amatoriè converſus

In niveum deſcendit verſus olorem.

(*Manil. l. 1. Aſtron.*)

Blandosqʒ ſuſurros
In morem recinens ſuave immorientis oloris,
Capta qvibus volucrem virguncula ferret amorem.

(*Prudent. l. 1. in Symm. p. m. 359.*

Fecit olorinis Ledam recubare ſub alis.

(*Ovid. l. 6. Metamorph.*) Clarius Helena (*apud Euripidem* ex verſione *Natalis Comitis*)

Fama eſt enim
Qvod Jupiter volavit ad matrem meam
Leden, oloris alitis forma obſitus.
Fugaqʒ ficta, qvod volucris nuncia
Jovis ſit inſecuta, mox compreſſit hanc.

Ex illo congreſſu Leda peperit ovum, è qvò poſteà Pollux & Helena prodierunt: alii duo ova fingunt, è qvorum uno Caſtor & Pollux, ex altero Helena & Clytemneſtra. Reſpexit hùc *Horatius* (*in Arte Poët.*)

Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo.

Qvi verò cum Dioſcuris Helenam ex eodem ducunt ovo τρίδυμον faciunt. (*Fulgent. l. 2. Mytholog. fab. de Cygno & Leda.*) Sic *Auſonius* (*Epigr. 59.*)

Iſtos

Iſtos tergeminos naſci qvos cernis ab ovo,
Patribus ambiguis, & matribus aſſerere gnatos;
Hos genuit Nemeſis, ſed Leda puerpera fovit,
Tyndareus pater his & Jupiter, hic putat, hic ſcit.

E Leda & Nemeſi autem nati dicuntur ideò, qvia Leda mortua conſecrata mutato nomine, id namqve ſolenne erat, Nemeſis vocabatur, qvod è *Lactantio* (*l.1.de falſ.relig.c.2.*) & aliis probat *Hadr. Junius* (*l.1.animadv.c.15.p.38.*) Fabulam aliis circumſtantiis narrat *Salmuth.* (*ad Panciroll l.2.tit.2.p.92.* §.16.

Ne recto & inoffenſo pede progrediamur ſcrupulos objicit *mellita Puteani Svada* (*c. l.p. 434.*) Græci veteres, *ut eſt apud Athenæum*, (*Clearchum in amatoriis* etiam allegat *Hadr. Junius c.l.p.40.*) ſic ædificare cœnacula ſoliti ſunt, atqve etiam nominare: qvid niſi pulcherrimam aptiſſimamq; humanis uſibus rati formam, qvæ maximè naturam, id eſt, ovum ſeqveretur? Qvare ὠὰ erant, qvæ poſteà ὑπερῷα dicta. Nec alio errore audax fabula fuit, Helenamqve ex ovo prognatam poëtico prodigio divulgavit. Ædepol decepti non minus qvi id traderent, qvam qvi crediderunt: imò verò decepti non fuere, niſi intereſſe dicas, & tantùm non portento diſtingvi, ex ovo, an in ovo qvis naſcatur. Helena qvia in ovo, id eſt, cœnaculo nata eſt, ex ovo prodiiſſe credita; & pro Tyndaro Jovem invenit patrem; Qvid? Cygnus fieri adulter debuit, & in Deo turpiſſimum crimen excuſari. *Hactenus Puteanus.* §. 17.

In eandem propendent ſententiam *Junius* (*c.l.*) *Andr. Senftleben* (*Not. Philolog. in Phaſel. Catull p.69.*) *cum Puteano* an verò Poëtarum intentionem exhauriat hoc commentum dubitamus. In ſtabulo qvi naſcitur, ex ſtabulo natus minimè creditur. Appellationem cœnaculorum recipimus; applicationem ad partum Ledæ rejicimus. Ne mireris ex ovo prodiiſſe hos fœtus, Cygnus pater extitit, aut ſub Cygni ſpecie Jupiter, in Anſerem verò transmutata Leda, *Salmuth.* (*c. l*) Sapit hoc figmentum ingenium verè Poëticum Naturæ genio accommodatum. Ovum è qvo Caſtor & Pollux oſtendi apud Lacedæmonios ſuſpenſum tæniis à teſtudine templi *Pauſanias* (*in Laconicis*) tradidit. Ejusmodi ova adhuc hodie in anti-

qvis conſpici nummis *Julius Capacius* (*l.1.Hiſt. Neapolit.c,14.*) commemorat.

§.18.

Neocles Crotoniata ſcripto prodidit, ovum illud è Luna in ſinum Ledæ fuiſſe delapſum. Nec ſine ratione forſan, deſcendit namqve de cœlo, ita fingunt Jupiter, Lunam verò hic ſuas etiam egiſſe partes ferunt, qvia fœcundum proliferumqve ad prodigium usqve fuit. Dedit fabula fabulæ originem, qvam etiam *Herodotus* [*Heracleotes* confirmat, in regionibus lunaribus fœminas, Selenitides dictas, ova parere, & iisdem incubare, ibidemqve natos decies & qvinqvies antecellere nobis (*Vid. Rhodigin. l.27. antiq. lect. c.17. col.1512. Junius. c.l.*) Ergò ut Gigantes naſcerentur, *ſubdit Puteanus* (*c.l. p.395.*) opus erat ovis: terræqve filii, è Cœlo tamen deſcendebant. De pulchro (qvid enim ovo venuſtius pulchriusqve? forma dignitatem ſuam habet, non aſpera, non horrida, non inciſa eſt; ſed levis, teres, & veluti pumice expolita. Inde *apud Niciam Epigrammatarium* (*l.2. Epigr.*) de Calvo: ὠὸν ἅπας γέγονεν, ovum totus evaſit; & de magno olim dicebatur: ἐξ ὠῦ ἐξῆλθεν, Ex ovo prodiit.

§. 19.

Ex ovis etiam Dii Syri. Certè *apud Arnobium, inqvit Multiſcius Conringius* (*l.1. de Hermet. med. c.7. p.69.*) ovorum progenies Dii Syri dicuntur. Venerem Syriæ ex ovo natam etiam *Nigidius* ſcribit *apud Scholiaſtem Germanici* & *Lucius Ampelius* (*libro ad Macrinum*) Hujus verba ſunt; Dicitur & in Euphratis fluvio ovum piſcis columba adſediſſe dies plurimos, & excluſiſſe Deam benignam & miſericordem hominibus ad bonam vitam. Ex ejusmodi fabuloſis ovis primò nonnulli Oën ſ. Oannem (ab ovo nuncupatum, ita Oonarum Inſularum mentionem fecit *Plinius l.5.c.13.*) qvi & Annedotus dicitur, artium apud Babylonios inventorem natum tradiderunt. Diti ſanctiſſima apud Bramianas ſeu Brachmanes fœmina gravida facta duo ova luci dedit, è qvibus Annura & Garrouda Dii apud Brachmanes minorum gentium excluſi (*Vid.* Abr Rogers offne Thür zum verborgenen Heidenthum *part. 2. 4. p. 269.*

§.20. Nec

§. 20.

Nec Solum Dii qvidam, ſed & animalia, primum ſi ſpectes ortum, ex ovo, Ægyptios ſi conſulas. Hi namqve docuerunt *referente Diodoro Siculo*(*l.1.hiſt.c.7.*) Qvod terræ concreti fuerint multi humores, in qvibus contectæ qvædam putredines tenui pellicula, qvæ virtute Solis ad ſummum productæ adveniente veluti partus tempore exutis confractisqve pelliculis educunt omnis generis animantium formas. Imaginari hic licet, *addit Abrah. Milius*(*de orig. anim. & migr. popul. p.m.8.*) ita ſcilicet Tauros & Oves, Tigres, Leones, Elephantes excluſos ex his pelliculis, uti Alaudæ, Paſſeres, Columbæ, Anates, & omne gallinaceum genus prodeunt ex ovis, perrupto pertuſoqve roſtris ſuis putamine.

§. 21.

A Poëtis & Vatibus ad Medicos Phyſicosqve tranſimus. Ab Hippocrate, qvi Æſculapii ſucceſſor(*Plato in Protag.*) Deus medicorum tutelaris) *Zacut.l.3.Hiſt.med.q.9.p.456.*) qvi nihil ignorare potuit(*Th.Bartholin. Cent.3.Epiſt.68. p.278.*) ideoqve unus inſtar mille autorum nobis eſſe debet *Rod. à Caſtro l.2.Med.Polit.c.6.p.74.*) ut ſermonis initium faciamus. Ille principio *libri de Natura pueri* (qvem, utut pleraqve ejus opera qvisqvilias adulteras pronunciet *Helmont. in promiſſ.Col.1.n.2 p.7.utiq; cum celeberrimo Segero Diſſ.d.nutrit.fœt.hum. in utero ſ.1.c.1.p.3.* pro genuino agnoſcimus) cum geniturам ab utroqve parente profectam ſimul in utero permiſceri, condenſari & calore incraſſeſcere demum ſpiritu à matre attracto refocillari docuiſſet ſubjungit(*l 3.Op.ex verſione Anut. Voëſii p.15.*) Genitura cum ſit loco calido, calida eſt, tuncqve ſanè Spiritum concipit & emittit, & Spiritu diſtenta, membrana obducitur. Ei enim exteriore parte qviddam obtenditur, qvod cum viſcidum ſit, undiqve ſibi cohæret, & non ſecus ac in pane toſto, tenue qvippiam ad inſtar membranæ in ſuperficie extat, qvi incaleſcens & in flatus attollitur. Qvia verò parte inflatur, iſthinc qvod membranam refert exoritur. At verò ubi genitura tota incaluit, & flatu intumuit, ei exteriore parte membrana circumducitur, per qvam ad mediam geniturам intrò & foras ſpiritui tranſitus fit, eaqve parte membra-

næ tenue qviddam à genitura recedit, qvæ in his locis pauciſſima ineſt, ipſa verò reliqva in membrana continetur.

§. 22.

Innuit ſanè hoc ipſo *admirandus Senex* in utero parentum genituras incraſſeſcere, & membranis circumdari, ut ovum curioſis poſt aliqvot à conceptione dies ſiſtant indagatoribus. Et qvamvis adhuc multum inter ſe diſtent *Hippocrates* & *Kerckringius*, hiſtoria tamen, qvam ſubjungit *venerandus Dictator*, multum lucis Kerckringianis obſervationibus fœneratur, ut ſuo loco patebit.

§. 23.

Philoſophorum Alpha Ariſtoteles(*l.7.hiſt animal.c.7.*) Conceptum Ovum comparat, dum infit: Cum ſemen genitale exit, ſpiritus antecedit, & qvidem ipſo exitu conſtat agi cum ſpiritu, nihil enim ſine violentia ſpirituali projici poteſt. Tum inſinuatum in utero diuqve contentum membrana obducitur, qvippe qvod anteqvam diſcernatur exeat, velut ovum ſua membranula contectum, detracto putamine. Clariùs (*l. 3. de gen. anim. c. 9.*) Qvæ intra ſe pariunt animal, iis qvodammodo poſt primum conceptum oviforme qviddam effigitur. Humor enim in membrana tenui continetur, perinde qvaſi ovi teſtam detraxeris.

§. 24.

Placita hæc qvaſi per manus tradita accepere poſteri, geniturasqve & fœtus membranis ſuis veſtitos tanqvam ova, qvamvis non expreſſis verbis, demonſtrarunt poſteris, usq; ad *Harvei Excellentiſſimi Naturæ Conſulti* tempora, qvi audacter pronunciavit OMNIA EX OVO. Nos aſſerimus, (*inqvit Exerc. c. 1. de gen. anim. p. m. 2.*) omnia omninò animalia etiam vivipara, atqve hominem adeò ipſum ex ovo progigni; primosqve eorum conceptus, è qvibus fœtus fiunt, ova qvædam eſſe; ut & ſemina plantarum omnium.

§. 25.

Paradoxum hoc pluribus deducit *Harveus* (*Exerc. 62. p. 270.*) & primordium vegetale, ſubſtantiam nempe qvandam corpoream vitam habentem potentia ovum vocat. Imò vermes, ex qvibus animalia, ova ab Ariſtotele dici (*p. 271.*) demonſtrat. Primus

con-

conceptus, pergit (*Exercit.69.p.296.*) qvoniam naturam atqve conditionem ovi obtinet, convenit ei definitio Ovi *ab Ariſtotele* tradita (*l.1. hiſt.anim.c.5.& l.2.de gener.anim.c.1.*) cujus ex parte animal gignitur; reliqvum cibus ei, qvod gignitur, eſt. Repetit hanc ſententiam (*Exerc. 63.p. 277.*) paulò ante (*p.275.& 276.*) Nos in obſervationum harum veſtibulo (*verba allegavimus § præcedente*) cuncta animalia qvodammodo ex ovo naſci affirmavimus. Qvippe qvo modo ordine ac ratione pullus ex ovo fabricatur & producitur; eodem pariter ex conceptu præexiſtente proveniunt. Una ſcilicet atqve eadem eſt utrobiqve generationis ſpecies; & utriusqve exordium, ovum dicitur, vel ſaltem analogia qvadam tale habetur. Nempè ovum eſt conceptus foris expoſitus, non autem uterus expoſitus prout malè qvidam, qvos refutat *Nic.Stennnis* (*Epiſt. de Anat. Rajæ p. 61.*) unde pullus procreatur; conceptus eſt ovum intus manens, donec fœtus debitam in eo perfectionem acqviſiverit. Cœtera verò conveniunt, ſunt enim primordia vegetabilia & animalia in potentia. Ratum itaqve, *ſubjicit* hoc eſto: Qvod in ſpontè naſcentibus primordium; in plantis ſemen; & in oviparis ovum dicitur; in viviparorum generatione primus conceptus eſt.

§. 26.

In eandem ferè ſententiam *celebris Anatomicus Dn.D.Nicol.Stenonis* (*c.l.p.62.*): omnis uterus dum fœtum gerit ovum geſtat, qvod licet ovo expoſito hac in parte cedat, qvod ante formatum fœtum, omnia qvæ fœtui formando augendoq; neceſſaria poſſideat, ſed eo ſenſim creſcente nova à matre accipiat incrementa, in eo tamen ſimile eſt, qvod nullum cum matris vaſis habeat commercium, utut contrarium hactenus à plerisqve creditum.

§. 27.

Analogiam igitur inter fœtum conceptum & ovum admittit *Ariſtoteles*. *Harveus* colliqvamentum aut ovum repræſentare, aut in oviforme qvid tranſire aſtruit, fœtumqve in utero concluſum ovum pronunciat *Steno*, qvod verò ex ovo propriè dicto, prout aliàs ὠότοκα, homo generetur, de iis altum apud omnes ſilentium.

§. 28.

Pro candore ſuo *Kerckringius qvidem Fallopium* allegat, qvi ante ipſum hæc animadvertiſſe videtur. Sed veſiculas has tantùm vocat, non ova, nec ex his hominis ortum deducit. Verba *Fallopii* (*l.3. obſ. Anat. c. 13. f.* 173.*b.*(leguntur. Omnes Anatomici, *inqvit*, uno ore aſſerunt in teſtibus fœminarum ſemen fieri, & qvod ſemine referti reperiantur: qvod ergo nunqvam videre potui, qvamvis non levem operam, ut hoc cognoſcerem, adhibuerim. Vidi qvidem in ipſis qvasdam veluti veſicas (*ova Kerckringiana*) aqva vel humore aqveo, aliàs verò limpido turgentes. Sed nunqvam ſemen vidi, niſi in vaſis ipſis ſpermaticis vel delatoriis vocatis.

§. 29.

Poſt hunc *Thomas Warthonus* (*Adenogr. c.33. p.202.* qvem locum cur non animadverterit *Kerckringius*, cum primis cum, ut poſteà dicetur, hoc ipſum caput citet allegetq; miramur) *Vir oculatiſſimus* clarius has veſiculas deſcripſit. Subſtantia teſtium fœminarum, *inqvit*, veſiculas qvasdam ſpermate limpido plenas in ſe continet, qva ratione magis accedunt ad veſiculas ſeminales, qvam ad teſticulos viriles.

§. 30.

Tàm conjugatæ autem, qvàm Virgines, (*pergit Kerckringius noſter c. l. p. 3.*) hæc ova ſæpiſſimè excernunt, inſenſibiliter qvidem, qvia non advertunt, nec qvicqvam de iis ſuſpicantur: Sed qvod mihi ex relatione qvarundam conſtat, ſentiunt, dum reflectunt. Ita Gallinæ, *ut è Puteano* (*c. l. p. 391.*) qvædam ſubjungam, matres & tamen virgines; innuptæ & tamen puerperæ. In aliis avibus idem deprehendit *Harveus* (*Exerc. 5. p. 18. & 19.*) Ita Linariam alimus duos annos caveæ incluſam, cantillantem, qvod rarum eſt inter fœmellas, qvæ ſingulis annis tria ova peperit. Cum excreta ſunt, & laxa, rotunditatem ſuam ſervant, & ſi manu tractentur ac diducantur, membrana manum ſeqvitur.

§. 31. Pel-

§. 31.

Pellicula vel pelliculis extrinſecus circumdantur, qvæ poſtqvam in Uterum prolapſa ſunt, brevi tempore extenduntur, & in amnion chorionqve commutantur. Atqve ideò dubitabam (*ſubjicit*) pelliculane an pelliculis circumdaretur ovum humanum, qvod geminas inde efformari intelligam, & tamen geminas eſſe ob tenuitatem non videam. (*p.* 2.) Duas eſſe pelliculas, qvamvis ob earum tenuitatem, ſenſus non dictitet, tamen cum membranaceis duobus involucris poſteà fœtus involvatur, duplici pellicula ovum veſtiti utiqve concludendum videtur.

§. 32.

Ovorum iſtorum excretio potiſſimum inſtante purgatione menſtrua, aut aliàs ſtimulante libidine accidit. (*Kerckring. p.* 31.) Qvod ad primum diſtingvendum putamus inter ova qvæ à viduis & virginibus, & qvæ à conjugatis excernuntur. De illis verum erit ſine dubio pronunciatum illud, Zephyria namqve ſunt, inde dum Lunare tributum Natura exigit, hæc etiam viis lubricis & apertis commodè egerere conatur. Ita ſæpiùs qvod grumos ſangvinis cum dolore Natura expurgat menſtruatæ conqveruntur, qvos grumos ſi exactius examinare non faſtidiret verecundi ſexus pudor, nullum dubium eſt; qvin cruore larvata offenderemus ova. De Conjugatis autem aliter ſentire ratio ſuadet; deqve ovis eorum proliferis (de ſubventaneis namq; ſermo nobis non eſt). Hæc etiam maturitatem ſuam & facultatem prolificam adepta ubi fuerint, omni qvidem tempore menſtruum ſi excipias, in uterum commodè ſtimulante libidine, qvod ad ſecundum commentamur, deſcendere poſſunt, commodatiſſimum tamen tempus ſoluto tributo Lunari exiſtere experientia docuit, qvod mole ſua Natura liberata avidius maſculi hauriat genituram, & reliqva ſua munia felicius exeqvatur. Ita poſt florem, talis cruor menſtruus, fructuum præſentiam ordo Naturæ promittit, & ad votum procedit imprægnatio & conceptio.

§. 33. Con-

§. 33.

Conceptio præfata ſeqventi contingit modo. Semen virile per tubas cœcas Fallopianas circumductum pervenit ad teſtes, & ibi cum ovo, eodem modo, ac in cœteris oviparis, mira qvidem, & hactenus non explicata, ſed vera tamen ratione conjungitur; (contagium ſaltem admittunt *Harveus Exerc. 6.p.21. Deuſing. Microcoſm. Geneſ.p.1.ſ.2.§.63. & in vindic.fœt. uter. genit.ſ.4.p.72.*) atqve ita fœcundatum per vas ejaculatorium tranſit ad uterum. Pluribus has vias deſcripſit *laudatus Warthonus (c.l.p.210.)* qvas nos olim publicæ disqviſitioni ſubjecimus probavimusq; (*Diſcurſ. Med. Phyſ. de Gemell. & part. numeroſ.c.2.§.7.*)

§. 34.

Inexplicabiles aliàs nodos ſolvit hæc hypotheſis. Fœminis ſemen denegarunt ex accuratiſſimis Philoſophis & Medicis præcipui. Vide qvos allegavit *Excell. Tillingius(Exerc.anat.de Tub. Uter.ſ.1.§.10.p.30.ſeq.)* Pro affirmativa dudum militavimus (*c.l.§.3. & 4.*) Jam verò res clara eſt, αὐτοψία id demonſtrante. Hac via teſtibus fœminiùs ſua reſtituitur excellentia & nobilitas. Qvot qvæſo modos excogitarunt viri acutiſſimi? ut ſeminum conjunctionem, accuratam miſtionem, debitam condenſationem, membranarum, ne diffluerent aut utero excederent, neceſſariam elaborationem explicarent. Non ſi ſeqveris tanta non opus erit contentione. Explodìtur jure meritoqve ſangvis menſtruus, qvem pro principio & nutrimento fœtus agnovit antiqvitas. Sibi ipſi hoc modo reſtitutus fœtus non aliena, ſed propria vivit qvadra. Qvomodo gemelli naſcantur? cur partus numeroſior? cur monſtra lucem videant? melius juxta hanc demonſtratur. Partus demum delineatio & conformatio accuratiùs, jucundiùsqve docetur.

§. 35.

Pathologi & hic invenient, qvod eorum illuſtret ſancita. Variorum muliebrium ſymptomatum origo rectiùs jam invenietur. Virgines maturæ viro, viduæqve juniores, variis morbis tenentur crucianturqve. Originem vis? Ovum eſt. Ova coitu non

tantùm

tantùm perfici, ſed etiam à putredine præſervari *Harvei* proſtat experientia. Pſittacum ægrotantem & tandem convulſionibus obortis mortuum diſſecuit, & invenit ovum ferè perfectum in utero. ſed ob defectum maris corruptum, (*Exerc.* 5. *p.* 18.) Idem fatum obtigit Avi Caſſovvare, qvam dum aperuit itidem ovum imperfectum & corruptum in ſuperiori uteri parte delituit.(*p.*19.) Ut adeò verum ſit *Ariſtotelicum*: Aves morbo laborare & interire, niſi pariant. In veneri aſuetis & libidinoſis ova pariter corrumpi nemo negabit. Cum autem rei optimæ peſſima ſit corruptio humor ille veneno naturam finitimam induit, qvod de ſemine retento olim pronunciavit *Galenus*(*l.6. de loc.aff.c.3.*)& *Domin.Leon.Lunenſis lib.art. med.c. 4.*)Suffocationes inde uterinæ, Chloroſes, Pica, Febris aphrodiſiaca, Gonorrhea, & qvæ non alia Symptomata?

§. 36.

Hydrops uteri, Mola aqvoſa ſeqviorem exercet ſexum. Hos affectus non diſtingvi docuit *Roderic. à Caſtro* (*l 3.de morb. mul. c.7.p. 393.*) qvàm accuratè accuratiores judicent. Evolve ſi placet *Kerckringium*(*Spicileg.obſ. Anat.10 p.28.*) Varia exempla vide ſis apud *Schenkium*(*l.4 obſ.med p.620.*(*Gregor Horſtium*(*l.2 Epiſt.med ſ.7.*) *Sennert.* (*l.4. Med.Pract.part.1.ſ.2.c.11.p.66.ſeq.*) Uteri Hydropis ſingularem ſpeciem primus ſecundum *Caſp. Hoffmannum* (*l.3.inſt. Med.c.7 ſ.3.*) conſignavit *Aëtius* (*Tetrabibl. 4. Serm. 4 c.79.*)Qvum menſes, *inqvit*, longo tempore fuerint ſuppreſſi, & imprægnatio impedita, ſæpè humoris copia in uterum confluit, & aliqvando corpuſcula qvædam veſicæ fellis ſimilia in ipſo generantur, in qvibus humor colligitur. Et paulò poſt. Ubi violenter excernuntur, ruptis aliqvando parvis illis corpuſculis, qvæ veſicis ſimilia diximus, viſcoſa qvædam & aqvoſa erumpunt. E recentioribus notabile Exemplum recitat *Tulpius*(*l.3.obſ.med.c.32 p 247.*)Adde *Valeriolæ obſervationes l.1. obſ. med.9.p. 96.& ſeq.*)Hæc verò ſilentio non involvenda, qvæ ſeqvitur à *Dodoneo*(*obſ.med.49*) conſignata. Aqvæ in utero collectionem vidimus in vidua qvadam, qvæ defuncto marito, cum ſe gravidam relictam exiſtimaret, novem menſibus adimpletis, ſuper venientibus

partus

partus doloribus, non niſi aqvoſos humores enixa eſt, à qvibus liberata, *lactæ haud aliter ubera repleta, qvàm ſi fœtum peperiſſet.* Fœtui non rarò junguntur tales molæ (*Zacut. l. 2. Prax. med. admir. obſ. 89. Hildan. Cent. 2. obſ. Chir. 53. p. 127. & obſ. 56. de propria uxore p. 128.*) Aliqvando etiam Gemellis (*Mœbius fund. Med. Phyſ. c. 20. p. 578.*) Ovis anemidiis & fatuis hoc malum ſuam non rarò debere originem hariolari cuivis erit facillimum. Qvamvis etenim, ut ex iis fiat animal ſint inepta, & idcircò ovorum nomine indigna, vis tamen aliqva vegetans illis non omninò deneganda veniet, cumprimis ſi in locum proprium, uterum, deferantur, ibidemqve agant radices.

§. 37.

Accidit aliqvando ut Polypis aut molis carnoſis incluſa deprehendantur fœtus rudimenta. De mola gravida hiſtoriam narravimus alibi (*Diſſ. de Gemell. & part. numeroſ. c. 1. §. 5.*) Infantem mola, qvam in Belgio *Suygers* appellant, circumdatam obſervavit & depinxit *ſæpiùs laudatus Kerckringius* (*Spicileg. obſ. Anat. 95. p. 184.*) Poſſet & hic faciliùs, qvàm ante, ratio dari. Molarum videlicet carnearum generationi favere pellicularum in tali ovo conformationem carneam ſuſpicamur. Qvæ in uterum ubi tranſiit ovum, luxuriare ob nimias uteri humiditates, ſpongioſa namqve maſſa utplurimum exiſtit, incipit, ſuaqve mole tenellum fœtus corpuſculum comprimit, &, ne ad juſtam perveniat ſtaturam, remoratur. Qvod ſi verò infœcundum tale ovum carneæ iſtæ pelliculæ varias aſſumunt luxuriando figuras, molasqve carneas ita conſtituunt variis excreſcendis admirandas.

§. 38.

Sterilitatis pariter in mulieribus ſcrutinium juxta hanc asſertionem forſan non infeliciter cedet. ψαθυροὶ facti à Natura (*Galen. l. 14. d. U. P. c. 10.*) & ex mollibus veſiculis conflati (*Riolan. Enchir. Anat. Pathol. l. 2. c. 3.*) teſtes muliebres, ut ovorum generationi faveret hæc ſtructura, qvod ſi carnoſiores ſint & compactiores, aut pingvedine nimia comprimantur, ſufflaminabitur hoc negotium. Viarum per qvas ſemen maſculinum (ut ſupra dixerimus §. 33.) ſurſum fertur, ovaq; in uterum deſcendere ſolent, obſtructio,

ſacro

ſacro huic operi multam injiciet remoram, Ovorum lymphatica fatuitas, uteriqve luxurians humiditas, & fœcunditatem, ac fœcundorum ovorum in utero moram & radicationem prohibet. Si carnoſioribus pelliculis cingantur, nec ſeminis maſculi miſtura celebrari, aut ſecundum Harveum contagium per qvandam qvaſi irradiationem iisdem communicari poterit. Putreſcunt igitur aut in teſtibus, aut in uterum delata in molas degenerant carnoſas, aut inſenſibili aborſu egeruntur, corrumpunturqve.

§. 39.

Qvid verò, *inqvies*, humor ille in teſticulis ſtagnans, qvem in uterum deſcendere non ſine titillationis ſenſu in ipſo coitu & ſentiunt mulieres, ſemenq; verum eſſe tota credidit antiqvitas? Qvæ huc ſpectant alibi (*de Gemell. c. 2.* §. 4.) retulimus. Conſulantur etiam *Riolanus*) *l. 2. Anthrop. c. 34.*) *Beslerus* (*delineat. fabr. human. mul. tab. 1. l. 40.*) qvi humorem illum ſpectatoribus & demonſtrarunt, & deſcripſerunt lectoribus, verumq; ſemen agnoſcunt. Recipimus ex parte Virorum Clariſſimorum theſin. Potuit namqve contingere, ut inter diſſecandum vulnerata ova liqvoris affatim funderent, ut etiam ſectionem impediret ejus copia, qvod qvidem *Guinterius* teſtatur. In eo verò iis aſſentimur minimè, qvando humorem in coitu ejaculatum pro vero habent ſemine. Humor potiùs veniet vocandus,, qvàm ſemen. Qvocircà non omnes eundem emittunt, ſed petulciores (*Harveus Exerc. 68. p. 294.*) & ſalaciores, qvi & plurimas ſine ejusmodi effuſione, (& nonnullas qvoqve citra voluptatem aliqvam) concepiſſe advertit (*Exerc. 65. p. 281.*) Obſervavit præterea *Victor Cardelinus* (*l. de orig. fœt.*) majore qvidem cum voluptate, qvi talem ejiciant (etiam ad virium reſolutionem *ſecundum Harveum Exerc. 68. p. 294.*) coire, multas tamen viſas fuiſſe, qvæ de ſolita fœcunditate plurimum remiſerint. Lymphaticus igitur erit humor partes membranoſas uteri mulcens & humectans. Movit id *Deuſingium* (*l. 1. Inſtit. c. 8. p.* 119.) ut duplicem humorem ſeminalem fœminis ineſſe ſtatueret: Alterum aqvoſiorem, qvi per vaſculum deferens delatus partes uteri laxat, & alimenti vicem ex parte fœtui præſtat; corpulentiorem alterum & elaboratio-

 rem

rem (ovum nempè) qvi ad conceptum conſtituendum concurrit. Addimus hunc humorem ne ova, ſe invicem attingendo, concreſcant, impedire. Piſcium ova hoc evidenter, omnium autem evidentiſſimè Ranarum ſperma probat.

§. 40.

An etiam extra uterum fieri conceptio poſſit? præfatum diſſuet aſſertum. Secundum naturam nunqvam contiget in ventriculo, in teſtinis, aut alia corporis cavitate. *Damus illuſtri Bartholino* (*de inſol. part. viis. c.* 11. *p.* 93. & 94. *Cent.* 5. *obſ. anatom. hiſt.* 98. & *Cent.* 3. *Epiſt.* 8 *p.* 34.) qvamvis ei repugnat *Sinibaldus* (*l.* 4. *Geneanthrop. tr.* 1. *c.* 4.) effatumq; aliqvantisper mitigandum ſit, ut ſuo loco (*Diſſert. de ovo Brutorum*) docebimus, uterum præter calorem foventem, & locum aptum ad generationem nihil conferre, ſicut nec ovi teſta ad pulli conformationem, adeoq; omnes partes corporis habere in ſe generationis principium & locum, & alium (*ib. p.* 35.) qvemcunq; in corpore locum capacem & calore tepentem ad fœtus conformationem aptum eſſe poſſe, qvanqvam non ad excluſionem, interim per qvas vias è teſticulis ad illa loca ova protrudantur? non immeritò nos tenet ſollicitos, cum nec ſenſus nec ratio easdem dictitent. Qvod ſi verò præternaturalis uteri adſit conformatio, qva uterus & inteſtinum rectum in unum coirent, qvod *CLmus Maroldus* (*Ephemerid. Curioſ. Germ. Ann.* 1. *obſ.* 109. *p.* 250.) obſervavit, aut alii inſoliti ductus (prout in ductu biliario, procreatico, Receptaculo Pecqveti varios luſus & aberrationes Naturæ offendimus) è teſticulis aut utero ad ventriculum, inteſtina &c. ferantur, nulli ambigimus, qvin ova in illorum civitates delata ad tempus in illis hærere, ſeq; in fœtus explicare poſſint. Diximus ad tempus, ſecundo namqve aut tertio menſe utplurimum tanqvam abortus ejiciuntur, aut in putrilaginem ſolvuntur. De conceptione Tubaria *Vid. Elsholtz.* Fœtum in Tubis conceptum rupta ſede in abdominis cavitatem prolabi aſtruit *Tillingius* (*c. l. ſ.* 2. §. 20. *p.* 107.) qvi deinde vinculis ſuis ita adalligatur inteſtinis tenuibus peritonæo, ut qvaſi in abdomine pendulus fiat, qvale qvid fœtui Muſſipontano contigiſſe legimus.

§. 41.

Qvid verò dicemus de Homunculo chymico aut potiùs Paracelſico ſecreta ratione in vitro vel ampulla Chymica fabricato? Prodidit nempè *Paracelſus* (*part. 1. l. 1. d. Nat. rer. p. m. 883. part. 2. l. d. Imag. p. 308. & l. 3. de vit. long. c. 4.*) ſine patre & matre artis beneficio homunculum generari, ſi ſperma maris & fœminæ phiolæ inditum fimo æqvino cooperiatur, qvi fœtus poſtmodum ſangvine menſtruo usqve dum perfectus nutriendus. *Amato Luſitano* eandem placuiſſe ſententiam alii produnt. Vocat ſecretiſſimum ſecretum & magnale Dei hoc experimentum *Paracelſus* (*l. 1. de gener. rer. nat.*) A tali homunculo omnem ſcientiam univerſamq; Naturam & ejus myſteria, præſertim verò lapidis Philoſophici confectionem diſcere licebit, addunt alii. (*Vid. Autor Non Ent. Chym. p. 16. Rolfinck l. 6. Chym. in Art. form. red. c. 6. p. 426.*) E recentioribus huic placido ſubſcribit *D. I. L. Hannemannus* (*Prodr. Lex. Med. p. 585.*) Nihil autem magis mirabile, *inſit*, qvam illa homunculi alicujus in vitro Chymico fabricatio Chymica hancq; poſſibilem multæ traditæ hiſtoriæ, & experientia rerum magiſtra optima. Mihi aliqvando, *pergit*, fide dignus Theologus ſe talem homunculum chemica operatione fabricatum vidiſſe retulit & conſtantiſſimè aſſeruit. Novi & alios fide dignos, qvi & talem homunculum Chemicum ſpectaſſe, manu palpaſſe, conſtanter affirmarunt. Noſtra theſis multum lucis huic aſſerto fundere videtur. Ut Paradoxo fidem concilient ad pullitiem Ægyptiorum (*de qva Bellonius l. 2. obſerv. 32.*) aut Danicam (*ap. Bartholin. cent. 6. obſ. 11.*) provocant. Ovum igitur humanum Phiolæ incluſum feliciùs hujus productioni favebit, qvàm ſemen liqvidum. *Pergit Hannemannus* (*c. l. p. 546.*) Qvid obſtat, qvod non æqvè aliqvis homunculus Vulcano Chymico è ſemine deſtillari qveat. Et hoc cuilibet poſſibile, qvi igni habenas contrahere & remittere ipſumqve Vulcanum incarcerare & liberare potens, tum laborioſiſſimus Archæus univerſalis in ſemine ſuas operationes concurrentibus cauſis perficit, ac primò fermentabit, & tres in eo bullas, tria principalia viſcera referentes, excitabit, ſic tandem paulatim & ſucceſſu temporis Idea ideans in

 homun-

homunculum ideabit, & compoſitum, homunculi formam tàm Virilem qvàm muliebrem exhibens, provenit, ſumma cum admiratione ſpectantium: Siq; in vitro chemico hic embryo humano ſangvine nutriatur, in juſtam magnitudinem hominis excreſcet. Nec ſolùm id poſſibile in humano ſpermate, ſed & ovino, canino, bovino, & in horum brutorum ſeminibus experimentum fiat, qvod in ſpermate humano prohibeo; hoc enim ob præſentiam animæ ſpiritualis ſanctum eſt. *Hæc ille.*

§. 14.

Verùm Artis ſphæram tranſcendunt priùs memorata miracula. Longè alia ratio pullitiei, effectu ipſo ſæpiùs comprobatæ. Eam imitari in hominis repræſentatione non licet, cum *Rolfinckio* (*c.l.*) reſpondemus. Homo namq; (*α.*) eſt ex illis animalibus, qvæ ſemen aut ova non exponunt, ſed in matrice usq; ad fœtus perfectionem fovent, & ſervant. Ab ovis proinde qvæ ſecundum naturam exponuntur, ad ova humana & brutorum velle concludere, eſt à baculo ad angulum argumentari. Pullities ergò nihil ad rem. Non dicam (*β.*) vitri & uteri conſtitutionem toto cœlo inter ſe diſtare. In vitri capacitate, dicant qvæſo, qvomodo fœtus radices aget, à qvo externæ ejus partes irrigabuntur. Vellem (*γ.*) regimen Vulcani demonſtrarent, per tot menſes calori noſtro ita proportionatum, ut neq; in exceſſu neq; defectu peccaret? Ridicula verò eſt (*δ.*) embryonis chymici in utero vitreo beneficio ſangvinis humani nutritio. Siccine extravenatus cruor in grumos & putredinem abibit, aut à calore Vulcani exſiccabitur? Qvomodo verò hauriet cruorem embryo, per umbilicum forſan? ſed ejus vaſa in placenta radicantur, neq; hiant, ut hirudinum inſtar, cruorem ſugere posſint. Ergonè per os; Neq; id commodè. Membranis namq; includitur fœtus, & humoribus qvaſi innatat, nec niſi grandior factus nutrimentum per os appetit. Et ſi hoc modo nutritio celebrari poſſet, qvod tamen ad Calendas Græcas eveniet (*ε.*) Tartarus in ſangvine latens (utitur hoc Achille contra Infuſoriam *ipſe Hannemannus c.l, in præfat. p.* 21.) tenellum fœtum corrumpet &

Peſſun-

peſſundabit. Adeò contra Naturam agit & ratiocinatur; qvi talia jactat experimenta. Diceres de eo: ᾠὸν κολλήεις, ovum conglutinas. Et ſanè ſi Majoriſtica aut Clysmatica, qvam ubiq; flagellat *Hannemanus* tàm carioſis fulciretur fundamentis, dudum eandem ovis fatuis abjectiorem pronunciaſſet. Ut adeò cauſa nulla ſubſit, cur *de Arte noſtra optime meritum Rolfinckium* præ cæteris negandi libidine vexari ſcribit, dicamus potiùs *Dn. D. Hannemannum* hic rem plane impoſſibilem Lectori obtrudere. Qvæ de Spectris Chymicis allegari ſolent, alibi (*l. 2. de mir. mort. Tit. 11. & l. 3. de Plant. monſtr. Exerc. 8.*) diſcutimus. Interim ſi *Anatomia univerſi & Lexicon utriusq; medicinæ practicum* propoſitis dubiis ſatisfacient, lubentiſſimè *in viri Clariſſimi* deſcendemus ſententiam.

§. 42.

Reſtat demum, ut, qvo ordine & tempore ova fœtus rudimenta intra ſe concipiant, paucis dicamus. Fiet autem commodiſſimè abortuum & aliarum obſervationum hiſtorias referendo, easqve propoſito noſtro applicando. Sic namq; veterum & Kerckringianarum obſervationum harmonia percellet aures, animumqve oblectabit noſtrum. Notandum eſt (*inqvit Borellus Cent. 3. obſ. med. 42. p. 229.*) qvod in germine pulli parumper incubati, tota forma pulli apparet, ſi ſedulò aſpiciatur, imò animata & ſenſu prædita, ferro enim calido admoto recedere & moveri videtur. Idem in ovo humano contingere, qvamvis ob tenuitatem vaſa obtutum fugiant, non eſt cur dubitemus.

§. 43.

De fœtu qvatuor dierum ita *Kerekringius* (*c. l. c. 2. p. 4.*) Fœmina qvædam tertio, aut qvarto à menſtrua purgatione die ſubitò extingvitur. Ego ad diſſectionem ejus, ut de cauſa mortis inqvirerem, magis admiſſus qvàm vocatus, inter ſecandum reperio in utero molem rotundam, magnitudine ea, qvæ eſt Ceraſi acidi majoris. Rogo virum, an poſtqvam ſtiterat purgatio uxorem cognoverit: illo annuente rem meam ago, & rogo, ut domum auferre mecum liceat globulum illum in utero repertum; corpus uxoris non ideò minus integrum ſepulturæ mandandum. Itaqve ſtatim

fœtum

fœtum tantillum Anatomiæ cultro ſubjicio, ac invenio jam tum ſedulam, ac nunqvam otioſam Naturam ſpatio illo exiguo trium aut qvatuor dierum formam aliqvam in rudimentum hominis effinxiſſe, in qvo caput clarè à corporis mole diſtinctum, in capite, qvaſi per nebulam, annotata organorum puncta conſpiceres, corporis autem reliqvi rudis adhuc indigeſtaq; erat moles.

§. 45.

Genituram ſex dierum vidit *Hippocrates* (*l. de natur. pueri ſ. 3. Op. p. m. 26.*) Talis autem erat: Ut ſi qvis ovo crudo externam undiq; teſtam auferat, in qvo interiore membrana contentus humor pelluceat, ad hunc verò modum ſe habebat liqvor ille, prætereaq; ruber erat rotundus. Conſpiciebantur autem fibræ albæ & tenues in membrana cum ſanie craſſa & rubra contentæ, & ipſa membrana exteriore parte cruore adinſtar ſigillatorum ſuffuſa erat. In cujus medio tenue qviddam extabat, qvod umbilicus eſſe videbatur, & per illum primum reſpiraſſe, ex eoqve protendebatur membrana tota genitura complectens.

§. 46.

Ego ejusmodi rejectum (*ſcribit Felix Platerus de orig. part. qvæſt. 1. p. m. 343.*) globuli rotundi & albi inſtar, magnitudine avellanæ, in qvadam, qvæ qvotannis ferè abortiebat, vidi, atqve ex animo tenui cui innatabat, exemi, & cum ab invicem deducerem, tres bullas, qvarum inferior, jecoris rudimentum exprimens, pallidior, non tamen rubra erat, obſervavi, qvatuorqve portiones pro brachiis & pedibus formandis, &, qvod ſpectatu jucundum, duo puncta nigra minutiſſima oculis dicata notavi. Qvæ uti & in aliis, ſic & in generoſa qvadam, qvæ toto ferè biennio, qvod mirum & aliàs inauditum, ſingulis menſibus abortiebat, ſæpeqve ad me ejusmodi abortum, ut qvid eſſet indicarem, transmittebat, ſimiliter ſe habere deprehendi.

§. 47.

In fœtu octo vel decem dierum nullam membrorum ſpeciem neqve carnis vidit *Marſilius Cognatus* (*l. 4. obſ. var. c. 14*) ſed erat faſciculus ex alba membrana, in qva liqvor albus inerat, inſtar li-

qvoris

qvoris albi, qvem ovum continet: in cujus medio carneum qvid ex tenui filo qvodam pendebat. qvod nobis videbatur eſſe fœtus informe rudimentum ex umbilico pendens. In Abortus decem dierum globo, aut potiùs mole ejus ovali, qvod *Pinæus* annotat, (*l.2. opuſc. Phyſiolog. & Anat. c.3. p. 93.*) placenta apparebat, qvæ poſticæ parti Chorii exterioris primæ ſecundarum membranarum inhærebat fœtus formicæ mediocri aut minimo grano frumenti craſſitie & longitudine reſpondebat (talem magnitudine fœtum qvadrageſimo die deprehendi *Ariſtoteles l. 7. hiſt. anim. c.3. Fernelius l. 7. Phyſiolog. c. 10. Lalamantius Schol. ad l. Hipp. de ætate p.53* docent, qvos refutat *Pinæus c. l. p. 91.*) ſudoribus innatabat mediantibus vaſis umbilicalibus adeò exilibus, ut delineationes tantùm rubræ viderentur, qvibus, chorioqve appenſus erat, aqvarum ſeu ſudorum ſelibræ pondus ferè amnios continebat. Parem hiſtoriam anno 1580. viderat *citatus Autor.*

§. 48.

Fœtum qvindecim dierum depingit *Kerckringius (c.l.c.3.p.5.)* ut & trium hebdomadarum (*c. 4 p. 6.*) dierum viginti qvinq; *Pinæus* (*c. l. c.3. p. 98.*) Unius menſis iterum *Kerckring.* (*c. 5. p. 7.*) Sex hebdomadarum *idem* (*c.6.p.9.*) & *Pinæus* (*c. l. p. 107.*) qvinqvaginta dierum *Harveus* (*Exerc. 69. p. 303.*) Qvi rectè proinde concludit conceptum muliebrem primis geſtationis menſibus ab ovo vix qvicqvam diſcrepare (*c. l.*) Obſervavit idem in abortibus, crebrò factis diſſectionibus, ſecundo menſe ovum hoc ad Phaſiani vel gallinacei ovi magnitudinem accedere, tertio anſerinum, qvarto ſtruthionis ſuperare (*c. l. p. 296. 297.*) De oſſium formatione *Coiter* (*l. de fœt. hum. & infant. oſſ.*) *Eyſſonius* (*l. de oſſ. infant.*) *Pinæus* (*c. l. p. 99.*) omnium autem optimè *Kerkringius* (*Oſteogen. fœt.*)

§. 49.

Ut ſuprà dicta de molarum aqvoſarum generatione illuſtremus hiſtoriam molæ talis è *Pinæo* (*c. l. p. 95.*) recenſebimus. Qvædam mulier duobus annis poſt primam imprægnationem menſe Martio falſum germen, qvod vocant, ejecit, qvod nihil aliud erat, qvam imperfecta & manca graviditas ſeu imprægnatio à ſemine

imbecilliori aut frigidiori, aut utroq; intemperatis. Erant autem ejusmodi duæ qvidem membranæ, una tanqvam Chorion externa, altera ut amnios ad invicem junctæ, adhæreſcebant ubiq; ut ſolent. Nam materia & forma placentæ Chorio poſtico appoſita videbatur; in interiori verò tunica ferè ſelibra humoris aqvei continebatur ſine fœtu vaſisq; umbilicalibus.

§. 50.

Fœtum grandiorem in utero ovalem figuram tanqvam commodiſſimam eligere notum eſt. Animalia omnia (*inqvit Harveus Exerc. de partu p. 331.*) dum qvieſcunt & dormiunt, membra ſua utplurimum adducunt & complicant, figuramqve ovalem aut conglobatam qværunt. Ita pariter Embryones, qvi ætatem ſuam maximè ſomno tranſigunt, membra ſua poſitione ea, qva plasmantur, (tanqvam naturaliſſima, ac maximè indolenti, qvietiqve aptiſſima) componunt. Ideoq; infans in utero utplurimum reperitur, adductis ad abdomen genibus, flexis retrorſum cruribus, pedibus decuſſatis, manibusqve ſurſum ad caput ſublatis, qvarum alteram circa tempora vel auriculas, alteram ad genam detinet; ubi maculæ albæ, tanqvam confricationis veſtigia, in cute cernuntur: Spina in orbem flectitur; caput ad genua incurvato collo, propendet. Tali membrorum ſitu, qvalem in ſomno per qvietem qværimus, capite ſupernè facieqve ut plurimum ad matris ſpinam verſa, embryo locatur.

§. 51.

Relinqvo nunc iſta cum *Puteano* (*c. l. p. 435.*) & hominem intueor, qvem corpore toto & membris omnibus aut ovum eſſe aut ex ovo fatearis. Etenim naſcendo qvisqve & ubiq; ὠιον ſive ὑπερῷον faciet. Et primum qvidem præſtantiſſima ſenſuum inſtrumenta, velut ſe ingerunt oculi, lingva, aures. Etenim vides velut ovo, loqveris ovo, audis ovo. Scrutare oculum, hoc eſt qvod dico; os & lingvam, deprehendes ſimilitudinem; aurem deniqve, pari ambitu deſcriptum capreolum orbiculumqve invenies. Et qvid mirum ſic partes eſſe? ipſum caput eſt, & à vertice velut planiore faſtigio in mentum ovi imagine acuitur. Sic qvod Natura egit,

egit, ſeqvi ars ſolet. Pictor ut vultum hominis ſive lineis ſive coloribus conſtituat, ab ovo orditur (*Vid. Fluddus tr. 2. technic. macrocoſm. hiſt. p. 5. l. 2. c. 5. p. 327.*) Etiam in homine eæ partes ova dicuntur ſine qvibus nemo vir fuit. (*vid. ſupr. §. 12. p. 4.*) Ad manus transeo. Has à carpo ad extremitates digitorum circumſcribe, ovum habebis. Sic & ungves ſunt, & alia ferè (ne orationem extendam) membra. Totum verò corpus ſi anſatum ſtatuas, ovi linea includet; qvemadmodum plenum propemodum circulum extenſa brachia dare ſolent. Jam & cranium hominis manifeſtum velut ovum eſt. Inde Calvum ovo comparavimus ſupra, (*§. 18. p. 10.*) Tantum.

LECTORI SUO AUTHOR

S.

HAbes Lector Amice ovum, in ovo Hominem, in Homine omnia. Peperit id non famæ aucupium, aut temperarium novandi ſtudium, ſed animi candor, & in veritatem affectus. Qvanto faſtidio legantur nova à qvibusdam, & protinus, tanqvam talia, qvæ centum ovis luſtrari non poſſent, damnentur, eò qvod Veterum autoritatem qvaſi de ponte dejicere intendant, nemini non notum; qvantoperè verò tales à vero, imò ipſa Antiqvitate aberrent unicuiqve patet. Non dicam ipſos Veteres nunqvam eò temeritatis & audaciæ perveniſſe, ut ſcriptis proderent, ſe omnes ſapientiæ rivos exhauſiſſe, nihilq́; poſteris, qvod ſcrutarentur, reliqviſſe, hoc ſaltim monere liceat, multa Veterum ſcripta excutienti occurrere, qvæ inventis novis multum lucis affundunt. Exempli loco ſit ovum humanum, qvod ſanè, ut ut novum ſit & videatur omnibus, tantùm abeſt, ut id Veterum placita deſtruant, ut potiùs confirment illuſtrentqve. Demonſtrare hoc ipſum præſenti opuſculo conati ſumus, an rectè ubivis calculum poſuerimus, Tuo relinqvimus judicio. Qvod ſi non ubiqve ex voto ad ſcopum collimavimus, cogites humanum id reputari, adeoq́; non *ab ovis ad mala*, hoc eſt, ad calumnias & ſcommata viro bono indigna, tranſeas.

Zoïlos, qvibus σκιμαλίζειν (*Vid. Alex. ab Alex. l. 4. Gen. dier. c. 26 f. m. 245. a.*) placet, non curabimus, meliora tamen monentibus lubenter auſcultabimur. Miraberis, qvod Græcos allegantes, ſemper verſiones poſuerimus, id verò ob defectum typorum Græcorum in noſtra typographia factum reputes. In Erratis typographicis corrigendis pariter humanum atqve facilem te præbebis, cum primis ubi pro §. 42. 43. 44. §. 41. 42. 43. impreſſum oculis uſurpabis. Qvæ huic opuſculo deſunt *in Diſcurſu noſtro de Gemellis & partu numeroſiore ad hanc hypotheſin reformato* legentur, qvem unà *cum libro ſecundo de miraculis mortuorum* futuris nundinis, Deo favente, Tibi ſiſtere decrevimus. Interea præſentia.

Si placent, Tibi gratulor, mihiqve:
Tibi, qvod fueris ſcopum ſecutus.
Mihi, qvod fuerim ſcopum ſecutus.
Si verò Tibi diſplicent: Amicus
Eris non minus: id rogabo ſolum;
Ut cum candidiore mente fiat:
Cordatis etenim dolus repugnat.

(*Moſcheroſch. Cent. 1. Epigr. 99. p. 28.*) Interim illud Poëtæ (*Ovven. l. uno Epigr. 73. p. m. 97.*) cogita:

Multa renaſcentur, qvæ jam cecidêre, cadentq́ᵹ
Dogmata qvæ ſummo nunc in honore vigent.
Qvæ nova ſunt hodieq́ᵹ placent, non usqᵹ placebunt,
Cur ita? qvæ nova ſunt, non nova ſemper erunt.

Et Vale!